

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Реприватизація потребує виваженого рішення

Учасники круглого столу "Реприватизація: вигоди та втрати" в цілому негативно оцінили ідею перегляду результатів приватизаційних конкурсів попередніх років, що активно обговорюється в українському суспільстві. Серед основних хиб – підлив довіри до українського ринку та відсутність формальних критеріїв визначення об'єктів для реприватизації. Позиції представників різних груп інтересів представила голова Фонду державного майна Михайло Чечетов, народний депутат, член Спеціальної контрольної комісії парламенту з питань приватизації Людмила Кириченко та директор Центру економічного розвитку Олександр Пасхавер

Реприватизація незаконно приватизованих державних підприємств була однією з провідних тем передвиборної кампанії Віктора Ющенка. З його обранням на посаду президента ці передвиборні обіцянки мають перетворитися на державну політику. Чи буде така політика корисною для України – цій темі було присвячено круглий стіл "Реприватизація: вигоди та втрати", проведений 14 лютого 2005 року Агентством управління громадськими зв'язками та Міжнародним центром перспективних досліджень. У його роботі взяли участь представники центральних органів виконавчої влади, Верховної Ради, представники іноземних посольств і бізнес-асоціацій, незалежні експерти, журналісти провідних ЗМІ.

Передвиборна обіцянка Президента

У плані дій кандидата в президенти Ющенка "Десять кроків назустріч людям" сказано, що він виступає не за новий перерозподіл власності, а за отримання справжньої ціни за приватизовані олігархами за безцінь об'єкти. 4 лютого Верховна Рада підтримала програму уряду Юлії Тимошенко "Назустріч людям", згідно з якою "Уряд забезпечить перегляд умов і результатів приватизаційних конкурсів за окремими об'єктами у разі невиконання або неналежного виконання покупцями взятих на себе зобов'язань, порушення процедури приватизації, зокрема щодо участі в конкурсах інших потенційних покупців і визначення стартових цін, допущення інших порушень законодавства".

У перших заявах уряду щодо можливого перегляду результатів приватизації

називали до 30 підприємств, серед яких, окрім "Криворіжсталі", фігурують "Павлоградвугілля", "Краснодонвугілля", свердловський "Азот", Свердловський машинобудівний завод, Херсонський бавовняний комбінат, підприємства, що входять до складу Державної акціонерної компанії "Укррудпром", та інші. Тим часом, згідно з останніми заявами Юлії Тимошенко, коло об'єктів потенційної реприватизації може сягнути трьох тисяч, тобто всіх підприємств, приватизованих за останні п'ять років.

Експерт МЦПД Андрій Блінов представив учасникам обговорення погляд Центру на позитивні та негативні наслідки реприватизації. Позитивними наслідками проведення реприватизації стане:

- потенційне збільшення надходжень до бюджету;
- більша прозорість повторних конкурсів;
- зростання довіри населення до влади внаслідок дотримання передвиборних обіцянок;
- посилення ролі та незалежності судової системи, оскільки рішення, найімовірніше, ухвалюватимуть суди.

Натомість негативними наслідками перегляду приватизації є передусім зменшення довіри інвесторів до України, а також:

- можливе блокування провідними ФПГ майбутніх приватизаційних конкурсів;
- погіршення якості політичної конкуренції через можливе використання реприватизаційної кампанії задля переслідування представників нової опозиції;

- непрозорість перегляду приватизаційних угод через відсутність чітко визначених критеріїв незаконної приватизації.

Відбулася зміна державної політики

Голова Фонду держмайна Михайло Чечетов у своєму виступі навів слова Президента Ющенка про те, що реприватизація або націоналізація не будуть державною політикою. Він також зазначив, що повернення приватизованих об'єктів у державну власність шкодить інвестиційному іміджу України.

За словами пана Чечетова, чинне законодавство щодо приватизації містить обмеження щодо участі у приватизаційних конкурсах, які він класифікував як звуження конкуренції. Ці обмеження він пояснює колишньою політикою щодо приватизації, яка нині змінилася. Новою політикою щодо приватизації голова Фонду держмайна назвав максимальну відкритість конкурсів, якнайширшу конкуренцію для забезпечення максимальної ціни продажу об'єктів, що приватизуються.

Щодо питання реприватизації "Криворіжсталі" пан Чечетов зазначив, що воно відбуватиметься максимально цивілізовано і коректно з юридичного погляду. Питання компенсації нинішньому власникові, за його словами, також буде вирішено цивілізовано. У ФДМУ розуміють: що більше об'єктів торкнеться реприватизація, то гірше інвестиційному клімату. "Рішення будуть виваженими. Я хотів би, щоб повернення мали одиничний характер", – зазначив Михайло Чечетов.

Приватизація "Криворіжсталі" не порушила закону

Народний депутат, член Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради з питань приватизації Людмила Кириченко (фракція "Регіони України") називає реприватизацію шоком для країни та інвесторів. Питання реприватизації, на думку пані Кириченко, належить до виключно політичної площини: "нині не йдеться ні про пошук

ефективнішого інвестора, ні про стабілізацію економіки України, нині йдеться про політику". Безумовно негативним чинником вона вважає створення невизначеності, яку спричинили заяви про реприватизацію: "Президент заявив про те, що 150 підприємств стратегічного призначення буде відібрано. Про які підприємства йдеться? Ніхто не знає. Як держава збирається це робити і за якими ознаками?"

Пані Кириченко особливо наголошує: усе, що називають порушеннями щодо приватизації "Криворіжсталі", було обумовлено законом, відповідно до якого і відбулася приватизація. Отже, приватизацію "Криворіжсталі" не можна кваліфікувати як протиправну. Пані Кириченко вважає неприпустимим зміну правил гри: "якщо ми під кожен уряд і під кожну політичну силу мінятимемо умови, це може погано закінчитися і підірвати довіру, яку ми тяжко заробили перед іноземними інвесторами".

Реприватизацію легше розпочати, ніж зупинити

Шоком називає перехід питання про реприватизацію у практичну площину і директор Центру економічного розвитку **Олександр Пасхавер**. "Коли політики заявляють, що реприватизацію буде обмежено тим чи іншим чином, я хотів би зауважити, що політики можуть запланувати, але життя внесе свої корективи. Історичні процеси дуже легко розпочати, але важко зупинити".

"Ті, хто отримує нові підприємства, будуть у вигаді, а тих, чіми руками буде зроблено реприватизацію, звинуватять у всіх негативних наслідках. Отже, ті, хто робитиме реприватизацію, мають знати, чим це закінчиться для них персонально", – продовжив пан Пасхавер.

На думку незалежного експерта, розпочата реприватизація містить ризик її поширення на всі без винятку об'єкти: "Кожен районний керівник матиме власну "Криворіжсталі", і цього не зупинити. Я вчора з цікавістю прослухав повідомлення: один керівник у Харкові заявив, що було приватизовано неправильно кінотеатр, і він має бути реприватизований. Це лише перша ластівка".

Виграють від реприватизації, на думку пана Пасхавера, лише нові власники. Поширена у суспільстві думка про те, що повернення об'єкта в державну власність сприятиме справедлившому розподілу прибутку цього підприємства, є хибною, вважає експерт. Попередні роки показали різні можливості виведення прибутків з підприємств, що перебувають у державній

Оголошено конкурс на проведення навчання для місцевої влади

Проект "Голос громадськості" оголошує конкурс на проведення шести навчальних семінарів для представників місцевих органів влади в кожному із шести міст – учасників проекту. Очікується, що перші три навчальні семінари буде проведено в березні–травні, інші – у вересні–листопаді 2005 року. До участі в конкурсі запрошуються організації, які відповідають таким вимогам:

- є зареєстрованими юридичними особами;
- мають досвід підготовки й проведення навчальних семінарів і тренінгів для представників місцевих органів влади;
- можуть залучити до проведення навчальних семінарів кваліфікованих тренерів і консультантів та підготувати якісні навчальні матеріали;
- мають досвід співпраці з проектами міжнародної технічної допомоги.

Види робіт, які повинна виконати організація, обрана за результатами конкурсу:

- проведення консультацій із представниками місцевих органів влади у шести містах реалізації проекту (за сприяння адміністративної групи проекту "Голос громадськості") та визначення їхніх навчальних потреб;
- визначення (за результатами консультацій) тематики шести навчальних семінарів для представників місцевих органів влади кожного із шести міст і погодження її з представниками місцевих органів влади й адміністративною групою проекту;
- підготовка плану проведення навчальних семінарів для представників місцевих органів влади кожного із шести міст і погодження його з

представниками місцевих органів влади й адміністративною групою проекту;

- підготовка та проведення таких навчальних семінарів;
- підготовка домашніх завдань для учасників усіх навчальних семінарів і надання консультацій під час їх виконання;
- підготовка (за результатами проведених навчань) інформаційно-довідкового видання з актуальних питань муніципального управління та його публікація. Структура й наповнення видання мають бути узгоджені з адміністративною групою проекту "Голос громадськості".

Організації, що бажають взяти участь у конкурсі, повинні надіслати свої заявки до проекту "Голос громадськості" поштою, факсом або електронною поштою не пізніше 26 лютого 2005 року.

Додаткову інформацію щодо умов участі у конкурсі читайте за адресою: <http://www.icps.kiev.ua/info.html?nid=8>. З інших питань щодо участі в конкурсі просимо звертатися до координатора програм навчання та місцевих ініціатив проекту "Голос громадськості" Володимира Гната за адресою: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050. тел.: (044) 236-4116, 236-4196, факс: (044) 236-4668, e-mail: vhnat@icps.kiev.ua.

Проект "Голос громадськості" спрямований на підвищення спроможності місцевих органів влади до надання якісних послуг населенню. Проект виконують Світовий банк і компанія ПАДКО за участі МЦПД і фінансової підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку. Докладніша інформація про проект за адресою: <http://www.pvp.org.ua>.

власності. У програші ж, на думку експерта, опиниться вся країна, бо реприватизація приховує численні ризики, які передусім здешевлюють національне багатство. "Саме тому наші підприємства дешевші за російські, не кажучи вже про європейські", – підсумував пан Пасхавер.

Якщо уряд усе-таки вдасться до реприватизації, Олександр Пасхавер радить встановити критерієм обмеження лише ті угоди, гроші від яких надходили на тіньове фінансування передвиборної кампанії. Іншим способом зменшення ризиків від реприватизації експерт називає запровадження доплати за придбані об'єкти. Приклад світового досвіду такої доплати навели учасникам обговорення експерти МЦПД: 1997 року британські компанії, що отримали вигоди від

тетчерівської приватизації початку 1980-х років, були змушені сплатити разовий спеціальний податок (Windfall Tax). ■

Матеріали вступної презентації до обговорення розміщено в інтернет-бібліотеці МЦПД за адресою: <http://www.icps.kiev.ua/library.html?1>.

Міжнародний центр перспективних досліджень впроваджує в Україні процедури публічного вироблення державної політики, однією з яких є обговорення важливих питань з представниками всіх зацікавлених сторін. За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до Андрія Блінова за телефоном (044) 236-1292 та електронною поштою ablinov@icps.kiev.ua

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеним до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua, тел.: (044) 236-5464, факс: (044) 236-4668. Архів **вісника центру** зберігається за адресою: <http://visnyk.icps.kiev.ua/> Редактор **вісника центру** Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua), тел.: (044) 236-4477. Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.